

Ἔλα, Χριστέ μου, πᾶρε το καὶ πάν' το 'ς τὶς μπαχτσέδες καὶ γιόμω του τὶς κόρφου του λουλούδια καὶ κοντσέδες (βρυχάλλ.) Θράκ. (Σηλυβρ.)

Κοτζέ μου ὠραιότατε, κάτσε καὶ συλλογίσου τὸ ἄδικο ποὺ γίνεται καὶ τὸ Θεὸ φοβήσου
Προπ. (Χηλ.) Συνών. βαβούλι, μπουμπούκι.
β) Μίσχος ἄνθους Βιθιν. Κρήτ. Κύπρ.: Ἄσμ.

Ἐσὺ 'σ' ἕνας χρυσὸς κοντζές με τέτρακόσα ρόδα, ὁμορφος εἶσαι 'ς τὴ θωράι, μὰ ψεύτικος 'ς τὰ λόγια Κρήτ. γ) Ὁφθαλμὸς κλάδου δένδρου ἢ ἄλλου φυτοῦ Λεξ. Δημητρ. Συνών. μάτι. 2) Εἶδος ἀγρίας βοτάνης Ἡπ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γοντζές Ἀθῆν. Μακεδ. (Θεσσαλον.) Μέγαρ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Κοντζές Βιθιν.

γοντζεύω ἑνιαχ. γοντσεύω Πόντ. (Οἰν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γοντζές.

Καθίσταμαι ἰσχνός, λεπτὸς ὡς μίσχος, ἀδυνατίζω.
β) Μεταφ., καθίσταμαι πτωχός.

γοντζήσιος ἐπίθ. ἑνιαχ. κοντζήσιος Β. Εὐβ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γοντζές, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ κοντζές, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ήσιος.

Ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ γοντζέ, ὁ πράσινος ἔνθ' ἄν.: Κοντζήσια μοιά Β. Εὐβ.

γοντζι τὸ (I) ἑνιαχ. κοντσίιν Ρόδ. κοντζίν Πόντ.

Ἵποκορ. τοῦ οὗς. γοντζές.

Μικρὸς γοντζές: Ἄσμ.

Τὸ κουμπιὰρ βασιλικὸς κ' ἢ νύφ-φη γιασιμάκι, μ' ἀλήθεια καὶ ὁ νιόγαμπρος κοντσίιν τριανταφυλ-λάκι Ρόδ.

γοντζι τό, (II) ἑνιαχ. σγοντζι Πελοπν. (Μεσσην. Πυλ. Τριφυλ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὗς. γόντζος, τὸ ὅπ. βλ.

Μικρὸς γόντζος ἔνθ' ἄν.

γόντζι τό, ἑνιαχ. γόντζ' Εὐβ. (Ἀκρ. Ψαχν.) Στερελλ. (Ἀράχ.) γόντζι Εὐβ. (Κάρυστ.) Μέγαρ. γόνγι Εὐβ. (Στρώπον.) γόνγι Β. Εὐβ. ἀγόντζι Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *konu* = στέλεχος. Ἡ λ. κατεχωρίσθη κατὰ λάθος καὶ ὑπὸ τύπ. γάντζι.

Κρίκος, συνήθως ξύλινος, στερεούμενος διὰ λωρίου εἰς τὸ μέσον τοῦ ζυγοῦ καὶ συνδέων τοῦτον μετ' ἄροτρον ἔνθ' ἄν.: Γύρισα ἕνα μέλιγον κ' ἔφκειασα ἕνα γόνγι (μέλιγον=μελίαν, βλαστὸν μελίας) Β. Εὐβ. Τοῦ γόνγι πρέπ' νὰ εἶναι ἀπὸ ξύλου βασταγιὰ αὐτόθ. Συνών. κουλούρα, κρικέλλα, κρικέλλι, κρίκος.

γοντζίασμα τό, ἑνιαχ. γοντζίασμαν Πόντ. (Σταυρ.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. γοντζιάζω.

Τὸ ἔνεκα τοῦ ψύχους μούδιασμα τῶν χειρῶν.

γόντζος ὁ, Εὐβ. (Πολιτικ. κ.ά.) γόντζους Θεσσ. (Μελιβ.) σγόντζος Πελοπν. (Γαργαλ. Κάμπος Λακων. Μεσσην.) σγόντσος Πελοπν. (Καλάμ. Λακων.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *gossos*.

1) Πᾶν τυλῶδες ἐξόγκωμα εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ζώων, ἐπὶ τῶν δένδρων ἢ ἐπὶ ἀντικειμένων, οἷον στρωμάτων, καθισμάτων κ.τ.τ. Πελοπν. (Γαργαλ. Καλάμ. Κάμπος Λα-

κων. Μεσσην.) Συνών. γρόμπος. 2) Ὁ κῶνος τῆς πεύκης Εὐβ. β) Παιδιά παιζομένη διὰ τοῦ καρποῦ τῆς πεύκης Εὐβ. Πολιτικ. κ.ά. γ) Ὁ ἀγκὼν τῆς χειρὸς Θεσσ. (Μελιβ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γόντζους Μακεδ. (Ἐδεσσ.) Σγόντζος Ἀθῆν. Πελοπν. (Μάν.)

γονυκλισιά ἡ, Ἡπ. Πελοπν. (Δημητρ. κ.ά.)—Λεξ. Βάιγ. γονυκλισία Πελοπν. (Δημητρ. Λεῦκτρ.) — Λεξ. Βάιγ. γονοκλισία Κύθηρ. Πελοπν. (Λεῦκτρ. Μάν. Πλάτσ.) — Λεξ. Βάιγ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. γονοκλισία Κρήτ. (Ραμν. κ.ά.) Πελοπν. (Πλάτσ.) γονοκλισία Θεσσ. (Ἀετόλοφ.) γονοκλισία Θεσσ. (Φάρσαλ.) γονοκλισία Ἡπ. (Δωδών. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Κουκούλ.) Θεσσ. (Πήλ.) Στερελλ. (Γραν.) γονοκλισία Στερελλ. (Καρπεν.) γονοκλισία Κρήτ. (Μονοφάτσ.) γονοκλισία Ἡπ. γονοκλισία Ἡπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. Κουκούλ.)

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. γονυκλισία. Ὁ τύπ. γονοκλισία καὶ εἰς Σομ. Ὁ τύπ. γονοκλισία κατὰ παρετυμ. ἀπὸ τὸ εἰκόνα.

1) Ἡ κλίσις τῶν γονάτων, ἡ ἐπὶ τῶν γονάτων στάσις, τὸ γονάτισμα λόγ. σύνθη. β) Ἡ γονυκλισία, ἡ κατὰ τὴν προσευχὴν ἢ πρὸ τῶν εἰκόνων κ.τ.τ. κλίσις τῶν γονάτων Πελοπν. (Δημητρ.) — Λεξ. Βάιγ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Δημητρ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Σχολ. Εὐριπ. Φοιν. 293 «διὰ γονυκλισίας σεβόντων τοὺς βασιλεῖς». 2) Ἰκεσία, παράκλησις γενομένη γονυκλινῶς Θεσσ. (Πήλ.) Κρήτ. (Ραμν.) Πελοπν. (Πλάτσ.) κ.ά.—Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Πρω. Δημητρ. 3) Ἡ ἐορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅτε κατ' ἐξοχὴν προσεύχονται οἱ πιστοὶ γονυκλινῶς Ἡπ. (Δωδών. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Κουκούλ.) Θεσσ. (Ἀετόλοφ. Φάρσαλ.) Κρήτ. (Μονοφάτσ.) Κύθηρ. Πελοπν. (Λεῦκτρ. Μάν. κ.ά.) Στερελλ. (Γραν. Καρπεν. κ.ά.): Τ'ς Γονοκλισιάς θὰ σ' δώκω τὰ δαῖ' καὶ Γραν. Αὐριο εἶναι τῆς Γονοκλισιάς Μάν. Συνών. γονατὰς 2, γονατὰς 3γ, γονάτισση, γονάτισμα 2, γονατιστή (εἰς λ. γονατιστός 3, γονατίτσα, γόνατο 4, γονατοκλισία 2, Κυριακὴ τοῦ ποντικιοῦ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γονοκλισία Στερελλ.

γονυκλιτὸς ἐπίθ. λόγ. κοιν. καὶ δημῶδ. Ἡπ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γόνυ, διὰ τὸ ὅπ. βλ. γόνατο, καὶ τοῦ Βυζαντ. ἐπιθ. κλιτός = κλινόμενος.

Ὁ κλίνων τὰ γόνατα, ὁ γονατιστὸς ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ. Γονυκλιτὸς 'ς τὰ πόδια σου νὰ εἶναι ὁ δήμαρχός σου, πότε κοντὰ 'ς τὴν κούρια σου, πότε 'ς τὸ μαγερεῖό σου (βρυχάλλ.) Κεφαλλ.

γόος ὁ, λόγ. πολλαχ. καὶ Κ. Παλαμ., Περαισμ. καὶ χαιρετ., 43.

Τὸ ἀρχ. οὗς. γόος.

Κλαυθμός, ὀδυρμός, στεναγμός, θρήνος ἔνθ' ἄν.: Φρ. Μετὰ γόων καὶ κοπετῶν Λεξ. Πρω. || Ποίημ.

Κορμιά ἀγκαλιίσματα, γόοι, δαιμόνια Κ. Παλαμ. ἔνθ' ἄν.

γοργά ἐπίρρ. πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερκασ. Νικόπ. Οἰν.) γοργὰ βόρ. ἰδιώμ. Ἑρεικ. Μαθράκ. Ὁθων. Παξ. Πελοπν. (Βούρβουρ. Γαργαλ. Λάστ.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.) ἀγοργὰ Ἡπ. (Ζαγόρ.) βοργὰ Μακεδ. (Καταφύγ. Μελέν. Πεντάπολ. Σέρρ.) βοργὰ Κύπρ. Μακεδ. (Βλάστ. Βόιον Δαρνακ. Καστορ. Νέο Σούλ. Πεντάπολ. Ροδολίβ. κ.ά.) Πελοπν. (Μάν.) γοργὸ Κρήτ. γοργὸ Μακεδ. γοργοῦ Πόντ. (Οἰν.)

Τὸ Βυζαντ. ἐπίρρ. γοργά ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός, περὶ τοῦ ὅπ. βλ. Συναξάρ. γαδάρ. στ. 30 (ἐκδ. Wagner, σ. 113) «καὶ φύγετε πολλὰ γοργά, ὅτι αὐτὸς βιγλίζει». Ὁ τύπ. γοργά ἤδη Βυζαντ. Βλ. Χρον. Μορ. στ. 1805 (ἐκδ. J. Schmitt) «πολλὰ ἀγαπᾷ, βιάζεται γοργὰ νὰ καταλάβῃς» καὶ Περὶ γέροντος στ. 123 (ἐκδ. Wagner, σ. 109) «τότε γοργὰ νὰ τ' ἄκουσα, αὐτὸς μου νὰ τὸ εἶδα». Διὰ τὸν τύπ. γοργό βλ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 747 (ἐκδ. Wagner, σ. 167) «γοργόν, ὁ σκατογάδαρος, φύγε ἀπ' ὀμπροστά μου» καὶ Χρον. Μορ. στ. Η 1805 (ἐκδ. J. Schmitt) «πολλὰ ἀγαπᾷ καὶ βιάζεται γοργόν νὰ καταλάβῃς». Διὰ τὸν τύπ. γοργόν βλ. Χρον. Μορ. στ. Ρ 556 (ἐκδ. J. Schmitt) «γοργόν ἐκαταλάβασιν 'ς τὴν φυλακὴν ὅπου ἦτον». Πβ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1,250 καὶ 2,363.

1) Ταχέως, γοργή γοργα, μετὰ σπουδῆς σύνθηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Νικόπ. Οἰν. κ.ά.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Ἡρθε - πήγε - ἔφαγε - ἔφυγε γοργὰ σύνθηθ. Τραυὰ γοργὰ Προπ. ('Αρτάκ.) Νὰ ζῇ γοργὰ γοργὰ τσαὶ νὰ μάλη (νὰ πάη γρήγορα γρήγορα καὶ νὰ ἔλθῃ) Μέλαν. Τ' ἄλογα πῆγαιναν γοργὰ Ι. Δραγούμ., Μαρτ. αἶμα,² 51. Βλέπανε γύρω τους γοργὰ Γ. Ἐπαχτίτ., εἰς Προπύλ. 1 (1900), 238 || Φρ. Γοργὰ κι ὀγλήγορα (ταχέως) Πελοπν. (Γαργαλ.) Τὸν ἔμας' ἀγοργὰ κι ἀγλήγορα (νοεῖται ὁ Χάρος, ἦτοι ἀπέθανε προώρως) Ἡπ. (Ζαγόρ.) Νὰ σὶ μάση ἀγοργὰ κι ἀγλήγορα! (ἀρά) (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Ἡπ. || Παροιμ. Γοργὰ γοργὰ καλλίκεψε κι ἀργὰ κατέα (καλλίκεψε = καβαλλίκευσε, κατέα = ἀφίππευε· ὅτι μετὰ σπουδῆς πρέπει νὰ ἐπιλαμβάνηται τις τῆς ἐργασίας ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς καὶ ἄνευ σπουδῆς νὰ προχωρῇ εἰς τὴνπραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ του) Κάρπ. || Ἡπ.

Πόσο μακραίνουν οἱ στιγμές, ὅδε κιανεὶς προσμένῃ καὶ κάθε μιὰ γλυκεῖα στιγμή πόσο γοργὰ διαβαίνει! Κρήτ. (Μόδ.)

Ματάκια πὺν δὲ φαίνονται γοργὰ 'πολησιμονειῶνται Πελοπν. ('Αρκαδ.)

Γοργὰ, νυφούλα μου, ριγὸ νὰ πλένω τοῦ σπαθί μου Μακεδ. (Γρεβεν.)

Βοργὰ νὰ πᾶς 'ς τὴν ξενιτειά, βοργὰ νὰ καζαντήσης Μακεδ. (Βλάστ.)

Οὔλα γοργὰ τὰ ἠφέρανε, τὴν κόρη δὲν τὴ βρίσκουν (οὔλα γοργὰ τὰ ἠφέρανε = ἠρεύνησαν παντοῦ) Πελοπν. (Λάστ.)

Καὶ τὸ πούλλι παράκουσε κι ἀλλιῶς ἐπῆγε κ' εἶπε:

Γοργὰ ντύσον, γοργ' ἄλλαξε, γοργὰ νὰ πᾶς 'ς τὸ γιόμα

Ἡπ.

Γοργὰ λουστῆς, γοργ' ἀλλαχτῆς, γοργὰ νὰ 'ρτῆς 'ς τὸ γιόμα

Μακεδ. (Δράμ.)

Γοργὸ ψουμί, γοργὸ κρασί, γοργὸ ταῖ τοὺς μαύρους· γοργὸν κι κόρην ἔμουρφη, νὰ μείν' ἀφέντης βράδυ Μακεδ. || Ποίημ.

'Σ τὸ δέντρο κάτου δέησιν ἔκαμ' ἡ βοσκοπούλα,

τ' ἄστρα γοργὰ τὴ δέχτηκαν, καθὼς ἡ γῆ τὸν ἦλιο Δ. Σολωμ., 295. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Συναξάρ. γαδάρ., ἐνθ' ἄν. Χρον. Μορ., ἐνθ' ἄν. Διήγ. παιδιόφρ., ἐνθ' ἄν. Συνών. ἀψὰ 4α, γοργή γοργα, σβέλτα, ἀντίθ. ἀγάληα 1, ἀναργα, ἀπαγάληα, ἀργὰ 1, ἀργητὸ 1, ἀργοπερπάτητα, βαρεῖα 3, γαληνά, γιαβᾶς, γιαβάσικα, σιγά, σιγανά. 2) Ἐγγύς, πλησίον, κοντὰ πρὸς δῆλωσιν χρονικῆς

προσεγγίσεως, συνηθέστερον ἐν συνεφορᾷ μετὰ τῶν ρ. εἶμαι, θέλω ἢ ἔχω, τρώγω Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ. Βιάνν. Κριτσ. Μαλλ. Μόδ. Νεάπ. κ.ά.) Πελοπν. (Γαργαλ. Φιλιατρ. κ.ά.): 'Οδὲν ἦτανε πάλι γοργὸ νὰ τσι φτάζουνε Κρήτ. Γοργὸ πὺν θελὰ φτάξωμε 'ς τὸ χωριό, τὸν εἶδαμε καὶ ἠρχότανε αὐτόθ. Γοργὸ τὸ ἔχω νὰ τελειώσω αὐτόθ. Γοργὸ πὺν 'θελε νὰ φτάζουνε 'ς τὴν ἀκρογιαλιά Βιάνν. Γοργὸ 'χει νὰ 'ποσκάψῃ τ' ἀβέλ' Ἄγιος Γεώργ. Μιὰ φρατζόλα γοργὸ ἦφαι 'ς τὸ φαῖ ἀμοναχὸς του Κριτσ. Ἐβέρδεσα καὶ γοργὸ νὰ σκοτωθῶ αὐτόθ. || Γνωμ.

Τόνε θωρεῖς ξυπόλυτο, γοργὸ καὶ δίχως βράκα Μόδ. || Ἡπ.

Εἶδα σε πάλι σήμερο, πὺν νὰ 'θελα μὴ σώσω, ἀπού 'χα τὰ ματάκια μου γοργὸ νὰ τὰ μερώσω Κρήτ. Πβ. κ.ο.ν.τ.ά. 3) Ἐγκαίρως, ἐνωρὶς τὴν πρῶταν Πελοπν. (Μάν.): Νὰ σηκωθοῦμε βοργὰ νὰ πᾶμε γιὰ ξύλα, νὰ μὴ μᾶσε φάη ἢ ζέστη || Ἡπ.

Τ' ἀποταχὰ βοργὰ βοργὰ | ἐβγῆκ' ἀπόξου 'ς τὸ λιανὸ (ἐκ μοιρολ.) 4) Πρωῖμως, ἀπὸ πολλοῦ Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.): Γοργὰ κεῖται (ἀπὸ πολλοῦ κατάκειται κλινῆρης) Πόντ.

γοργάδα ἡ, Ἡπ. Ἰθάκ. Πελοπν. ('Αργ.) Σύμ.— Γ. Βλαχογιάνν., Μεγάλ. Χρόν., 12 Α. Ἐφταλ., Μαζώχτρ., 18 Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. ζωή², 101 Ὑμν. Ἀθην.², 41 Γράμματ., 1.148 Νύχτ. Φήμ., 55 Κ. Χρηστομ., Κερέν. κούκλ., 73 Γ. Ψυχάρ., Ζωὴ κι ἀγάπ., 147. — Λεξ. Αἰν. Μπριγκ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. γοργάδα Ἡπ. (Κουκούλ.) Στερελλ. ('Αχυρ.)

Ἡ ταχύτης, γοργή γοργάδα ἐνθ' ἄν.: Μι τ' γοργάδα πῶχ' αὐτὸς οὐ ἄνθρουπος θὰ σκουλάδ' τοῦ σκάψιμου σήμιρα Ἡπ. (Κουκούλ.) Ἀγκούστα! εἶπε ὁ κρεμανταλᾶς, κι ὀρθὸς πετάχτηκε μ' ἓνα πήδημα, πὺν ὅλοι τόνε θαυμάσανε γιὰ τὴ γοργάδα του Γ. Βλαχογιάνν., ἐνθ' ἄν. Καὶ μὲ τὴ γοργάδα καὶ μὲ τὸ θάμπωμα τῆς ἀστραπῆς πὺν σχίζει μακρόγυαλον οὐρανό, ἔπесαν οἱ ἦχοι Κ. Χρηστομ., ἐνθ' ἄν. Τὰ σκυλλὰ πλεονέχτημα εἶχανε τὴ δύναμή τους, εἶχανε καὶ τὴ γοργάδα τῶν κατσικιῶν Γ. Ψυχάρ., ἐνθ' ἄν. Καὶ ἦμουν ὁ ὀκνὸς μὲ τὴ γοργάδα τοῦ ἀνέμου Κ. Παλαμ., Γράμματ., ἐνθ' ἄν. || Ποίημ.

Λεβέντρα πλάση ἀπάρθενη, χάρισε ἐσὺ τοῦ ἀνήμπορου μιὰ δύναμη καὶ μιὰ ψυχὴ, μιὰ γλώσσα, μιὰ γοργάδα Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. ζωή², ἐνθ' ἄν. β) Ἡ ταχύτης εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας, ἡ ἐργατικότης καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς εὐδοκίμησις, προκοπὴ Ἡπ. Κύμ.: Ἐβγαλε γοργάδα Σύμ. || Παροιμ.

Τὸ Σαββάτο βράδυ βράδυ βγάζ' ἡ νύφη μας γοργάδες (εἰρων. ἐπὶ ὀκνηροῦ) Ἡπ.

γοργακούω Ν. Καζαντζ., Θ. Κωμωδ. Παράδ. 26.96 — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀκούω.

Ἀκούω ταχέως, γοργή γοργα ἐνθ' ἄν.: Τὸν πόθο μου τὸν βλέπεις... νὰ σὲ γοργακούσω Ν. Καζαντζ., ἐνθ' ἄν.

γοργαλλάζω Κ. Παλαμ., Δειλοὶ καὶ σκληρ. στίχ.², 92.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀλλάζω.

Ταχέως ἀλλοιοῦμαι, μεταβάλλομαι, ἀλλάζω: Ποίημ. Αἰθερόπλαστοι ἀναδεύονται κάπνιοι ἦχοι, πὺν, προτοῦ 'ς τ' ἀφτὶ νὰ φτάσουν, γοργαλλάζουν.

γοργαναθρέφω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀναθρέφω.

